הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמג רמד

אֵינוֹ יְהוּדִי, שָׁרִי (בית יוסף (ד"ה כתוב בתשובות) בשם מהר"י אבוהב ורבינו חננאל (ע"ז יט:) ואור זרוע (הל' ערב שבת סי' נ)). וְאִם עָבַר וְהִשְׁכִּירוֹ בְּמָקוֹם הָאָסוּר, (טז) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁשְּׂכָרוֹ מֻתָּר (בית יוסף (שם) בשם הגאונים), (ד) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאָסוּר (מרדכי פרק קמא דשבת (סי' רמו)), וְכֵן עִקָּר (וְעַיֵּן לְקַמָּן סוֹף סִימָן רמ"ה):

רמד אֵיזוּ מְלָאכוֹת יָכוֹל הָאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת בְּעַד הַיִּשְׂרָאֵל. וּבוֹ ו' סְעִיפִים:

א [א]**פּוֹסֵק [אָדָם]** (פְּרוּשׁ, מַתָּנָה) **עִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי עַל הַמְּלָאכָה** (א) **וְקוֹצֵץ דָּמִים, וְהָאֵינוֹ יְהוּדִי עוֹשֶׂה** (ב) **לְעַצְמוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת, (ב) מֻתָּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים** (ג) * **בְּצִנְעָה, (ד) שֶׁאֵין מַכִּירִים הַכֹּל שֶׁזּוֹ הַמְּלָאכָה הַנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא, אֲבָל אִם הָיְתָה יְדוּעָה וּמְפֻרְסֶמֶת אָסוּר, שֶׁהֲרוֹאֶה אֶת הָאֵינוֹ יְהוּדִי עוֹסֵק אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁקָּצַץ, וְאוֹמֵר שֶׁפְּלוֹנִי שָׂכַר** (ג) **הָאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת. (ה) לְפִיכָךְ הַפּוֹסֵק עִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי לִבְנוֹת לוֹ** (ג) [ג] (ו) **חֲצֵרוֹ אוֹ בֵּיתוֹ, * אוֹ** (ד) (ז) **לְקַצֵּר לוֹ שָׂדֵהוּ, [ב]אִם הָיְתָה הַמְּלָאכָה**

א [א] תּוֹסְפוֹת שָׁם בַּעֲבוֹדָה זָרָה כ"א (ע"ב ד"ה ארי"ס) וּבְשַׁבָּת י"ז (ע"ב ד"ה אין נותנין) וְהָרא"ש שָׁם בַּעֲבוֹדָה זָרָה (פ"א סי' כג). ב שָׁם מַהָא דְּמוּצָב קָטָן י"ב (ע"א).

בְּאֵר הֵיטֵב

(ד) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאָסוּר.** ב"ח (ס"ג) כָּתַב דְּלֹא פְּלִיגִי, דִּבְמָקוֹם דְּמַתָּר מִדִּינָא אֲלָא מִשּׁוּם מַרְאִית עַיִן אָסְרוּ שָׂכְרוֹ מֻתָּר. וּמִכָּל מָקוֹם דְּוָקָא בְּהֶבְלָעָה, אֲבָל אִם הֵבִיא שְׂכַר שַׁבָּת לְבֵיתוֹ אָסוּר כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר סוֹף סִימָן רמ"ה:

א (ה) **לְעַצְמוֹ.** פְּרוּשׁ דְּאֵין קְפִידָא לְיִשְׂרָאֵל בָּזֶה, דְּאִם לֹא יַעֲשֶׂה הַיּוֹם יַעֲשֶׂה לְמָחָר: (ג) **הָאֵינוֹ יְהוּדִי.** כְּלוֹמַר שֶׁשְּׂכָרוֹ לְיָמִים, וְזֶה אָסוּר מִדִּינָא: (ג) **חֲצֵרוֹ.** הַתּוֹסָפוֹת סוֹף פֶּרֶק קַמָּא דַּעֲבוֹדָה זָרָה (כא: ד"ה אריסא) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ תָּם כָּתַב דְּרַבֵּנוּ תָּם הָיָה מַתִּיר לִבְנוֹת בַּיִת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי בְּקִבְלָנוּת, פֵּירֵשׁ דְּאֵין שָׂכַח לְיִשְׂרָאֵל כְּמָה שְׁבּוֹנֶה בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ בְּשָׂדֶה דְּאָרִיס אֲרִיסוּתֵיהּ עָבִיד הָכִי נְמִי בְּזֶה דְּאֵינוֹ יְהוּדִי עוֹשֶׂה קַבְּלָנוּת בְּשַׁבָּת, וְהַטַּעַם מִפְּנֵי הָרוֹאִים שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מְלָאכָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא עוֹשָׂה: (ד) **לְקַצֵּר.** אַף עַל גַּב דְּדָרְכּוֹ שָׂדֶה לַאֲרִיסוּת וְאִם כֵּן יִסְבְּרוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּבֵית יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, וְהַטַּעַם מִפְּנֵי הָרוֹאִים שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מְלָאכָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא עוֹשָׂה: (ד"ס ס"ג) וְכָתַב ר"י אוֹסֵר מִשּׁוּם שִׁנּוּי בְּעִנְיָנוֹ תָּם בְּצִעְצֵמוֹ לֹא סָמַךְ עַל הוֹרָאָתוֹ כְּשָׁכְנָה בֵּיתוֹ. וְכָתַב הַגָּהַת מִיְמוֹן (פ"ו אות ו) דְּהַשְׁפָּחוֹת אֲסוּרוֹת לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּבֵית יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, וְהַטַּעַם מִפְּנֵי הָרוֹאִים שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מְלָאכָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא עוֹשָׂה:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [ג] **חֲצֵרוֹ.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב, וְכָתַב בְּשֵׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' (סי' טו) בַּיִת שֶׁהוּא עוֹמֵד לִפְלֹ מֻתָּר לִשְׂכֹּר אֵינוֹ יְהוּדִי בְּעֶרֶב שַׁבָּת בְּקִבְלַת שִׂיכְמוֹ הַמַּפֶּלֶת עַל יְדֵי קוֹרוֹת, אַף לֹא יִשְׂכֹּר בְּפָרוּשׁ אֶלָּא יֹאמַר כָּל הַמִּתְקַן אֵינוֹ מִפְסִיד, וְכֵן בְּחָבִית שֶׁנִּסְדְּקָה יוּכַל לַעֲשׂוֹת כֵּן עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב בְּשׁוּ"ת נוֹדַע בִּיהוּדָה (מהדו"ק) חֵלֶק א' סִימָן י"ב בְּאֶחָד שֶׁהָיָה דָּחוּק לִבְנוֹת בְּחֹל הַמּוֹעֵד סְכוֹת, שֶׁאַחַר כָּךְ יִקָּחוּ הַפּוֹעֲלִים לְמִבְצָר וְלֹא יַשִּׂיג בַּעֲלֵי מְלָאכָה וְיִצְטָרֵךְ לִישֵׁב בְּלִי מַחֲשָׁה מִגֶּשֶׁם וּמִטָּר בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, וְכָתַב שֶׁיֵּשׁ לְצַדֵּד לְהַתִּיר בְּקַבְּלָנוּת אַף בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כֵּיוָן שֶׁבְּקַהִלַּת קֹדֶשׁ פְּרָאג רב בְּנְיָנִים שְׁבוּנִים הַיְהוּדִים

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהִשְׁכִּירוֹ לְאֵינוֹ יְהוּדִי, (ח) כֵּן כָּתְבוּ הַרְבֵּה אֲחֲרוֹנִים. (יח) [א]**וְיֵשׁ** מְקִלִּין עוֹד דְּאִם הוּא עוֹמֵד בְּרִשׁוּת אַחֵר בְּפָנֵי עַצְמוֹ שֶׁלֹּא בַּחֲצֵרוֹ, אָז אֲפִלּוּ רוֹחֲצִין בּוֹ גַּם אֲנָשִׁים אֲחֵרִים אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי, דְּמִסְתָּמָא אֵין הַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ רַק אוֹתָן הַשְּׁכֵנִים שֶׁל הַמֶּרְחָץ, וּמִסְתָּמָא נִתְוַדַּע לָהֶם גַּם אֶת זֶה שֶׁהִשְׁכִּירוֹ לְאֵינוֹ יְהוּדִי: (טז) **יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁשְּׂכָרוֹ מֻתָּר וְכוּ'.** וְהָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ דְּלֹא פְּלִיגִי, דִּבְמָקוֹם דְּמַתָּר מִדִּינָא כְּגוֹן שֶׁהִשְׁכִּיר הַמֶּרְחָץ לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְשָׁנָה אוֹ לְחֹדֶשׁ, דְּמִשּׁוּם שְׂכַר שַׁבָּת לֵיכָּא, דַּהֲלֹא הוּא בְּהֶבְלָעָה, וְאֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן כַּנַּ"ל בְּסָעִיף א', לָכֵן בְּדִיעֲבַד מֻתָּר לְקַבֵּל הַשְּׂכָר מֵהָאֵינוֹ יְהוּדִי, (יט) מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם הִשְׁכִּירוֹ לְיָמִים דְּמִדִּינָא אָסוּר מִשּׁוּם שְׂכַר שַׁבָּת, (כ) לָכֵן אֲפִלּוּ הֵבִיא הָאֵינוֹ יְהוּדִי מַעֲצְמוֹ מָעוֹת אָסוּר לְקַבֵּל הַיְמֻנּוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רמ"ה סָעִיף ו', וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמַשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כג), וְאִם הַמְּלָאכָה מֻתָּלֶת עַל יִשְׂרָאֵל עַיֵּן רֵישׁ סִימָן רמ"ה:

א (א) **וְקוֹצֵץ דָּמִים.** הַיְינוּ קַבְּלָנוּת, שֶׁמַּתָּנָה עִמּוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ אֵיזֶה מְלָאכָה בְּשָׂכָר דָּבָר קָצוּב. וְאִם עוֹשֶׂה לוֹ בְּטוֹבַת הֲנָאָה עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רמ"ז סָעִיף ד' וּבְסִימָן רנ"ב סָעִיף ב': (ב) **מֻתָּר.** דְּכֵינָן שֶׁקָּצַץ, אַדַּעְתֵּיהּ דְּנַפְשֵׁיהּ קָעָבִיד לְמֵהַר לְהַשְׁלִים מְלַאכְתּוֹ, (ג) דְּלַיִשְׂרָאֵל אֵין קְפִידָא בָּזֶה דְּאִם לֹא יַעֲשֶׂה הַיּוֹם יַעֲשֶׂה לְמָחָר, דְּאִם קוֹבֵעַ לוֹ מְלַאכְתּוֹ בְּשַׁבָּת אָסוּר כְּדִלְקַמָּן סִימָן רמ"ז סָעִיף א': (ג) **בְּצִנְעָה.** הַיְינוּ שֶׁהִיא מְלָאכָת צְנִעָה, לְפִי שֶׁאֵין הַכֹּל מַכִּירִין שֶׁהִיא שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכִמּוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ, (ד) אֲבָל אֵין הָכִי נַמִּי דַּאֲפִלּוּ אִם הוּא עוֹשֶׂה אוֹתָהּ (ג) בְּפַרְהֶסְיָא שָׁרֵי, כֵּיוָן דְּהַמְּלָאכָה עַצְמָהּ אֵין יְדוּעַ שֶׁהִיא שֶׁל יִשְׂרָאֵל: (ד) **שֶׁאֵין מַכִּירִים הַכֹּל.** וַאֲפִלּוּ אִם קָצַץ יוֹדְעִים שֶׁהִיא מְלָאכַת יִשְׂרָאֵל שָׁרֵי. וְאַף עַל גַּב דְּמִבְּאָר לְקַמָּן בְּהַגָּ"ה דֵּישׁ לָאוֹסְרִים וּבְנֵי בֵּיתוֹ שֶׁיַּחְשְׁדוּ אוֹתוֹ, שֶׁם שֶׁהִיא מְלַאכְתּוֹ מֻחְבָּר שֶׁם בָּעֲלִיו נִקְרָא עָלָיו הֶחְמִירוּ בּוֹ בְּיוֹתֵר: (ה) **לְפִיכָךְ וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּסִתָּם מֻחְבָּר הֲוֵי כְּאִלּוּ יָדוּעַ וּמְפֻרְסֶמֶת שֶׁהִיא שֶׁל יִשְׂרָאֵל: (ו) **חֲצֵרוֹ אוֹ בֵּיתוֹ.** וַאֲפִלּוּ אִם הוּא עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יָדוּעַ שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ גַּם כֵּן אָסוּר, דֵּישׁ לָחֹשׁ לִשְׁכֵנָיו שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ וַיַּחְשְׁדוּהוּ שֶׁשָּׂכְרוּ הוּא לְיָמִים [מַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ד) וּשְׁאָר אֲחֲרוֹנִים]: (ז) **לְקַצֵּר לוֹ שָׂדֵהוּ.** וַאַף עַל גַּב דְּדָרְכּוֹ שָׂדֶה לַאֲרִיסוּת וְאִם כֵּן יִסְבְּרוּ שֶׁלְּקַחָהּ בַּאֲרִיסוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ח) [שְׁיָרֵי] כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ד) וְאֵלֶּה רַבָּה (סק"ח) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ד) וְתוֹסְפוֹת שַׁבָּת (סק"ד) וְהַגָּהוֹת הַגְּאוֹן רַבִּי חַיִּים צָאנְזֶר, דְּלֹא כְּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ד) דְּמִחְמִיר שֶׁיִּהְיֶה שְׁתַּיִם לְטֹיבוּתָא, שֶׁיִּהְיֶה עוֹמֵד בְּרִשׁוּת אַחֵר וְשֶׁלֹּא יִרְחֲצוּ בּוֹ אֶלָּא שְׁנֵי הַדְּיָרָה, וְעַיֵּן בְּט"ז (סק"ג) שֶׁהִקְשָׁה עַל הָרַמ"א שְׁתֵּי קְשָׁיוֹת, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (שם) שֶׁיִּשְׁבָּם: (יח) **אֵלִיָּה רַבָּה** (שם) וְהַגָּהוֹת הַגְּרַ"ח הַנַּ"ל. **אַךְ עֲצַם הַסְּבָרָא לֹא בְּרִירָא לִי כָּל כָּךְ, דְּאִם יֵשׁ בָּזֶה יִשְׂרָאֵל מִבְּכָר קֹדֶם שֶׁהִשְׁכִּירוּ, מֵאִי מְהָנֵי דְּהוּא עַתָּה בְּרִשׁוּת אַחֵר הֲלֹא כְּבָר נִקְרָא שֵׁם יִשְׂרָאֵל עָלָיו עַל יְדֵי זֶה, וְאִם לֹא יֵשׁ בָּזֶה מְעוֹלָם רַק תֵּבָת הִשְׁכִּירוֹ לְאֵינוֹ יְהוּדִי אִם כֵּן פְּשִׁיטָא דְּשָׁרֵי אֲפִלּוּ אִם הוּא עוֹמֵד בִּרְשׁוּתוֹ לְפִי מָה שֶׁמְּקֻבָּל הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ג', וּלְפִי עִנְיוּת דַּעְתִּי אֶפְשָׁר** דְּכְתִיבִי הַשְׁמִיטוּ הָרַמ"א וּבֵית יוֹסֵף דִּין זֶה, וְצָרִיךְ עִיּוּן: (יט) **וְכֵן אִם הוּא בְּקַבְּלָנוּת עַל הַשָּׁנָה בְּאֹפֶן דְּאָסוּר מִדִּינָא, גַּם כֵּן אָסוּר לְהָנוֹת** [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ח)]:

(כ) מַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח) וּשְׁאָר אֲחֲרוֹנִים:

א (ב) מַגֵּן אַבְרָהָם (סק"א) וּשְׁאָרֵי אֲחֲרוֹנִים: (ג) בֵּית יוֹסֵף סִימָן רנ"ב (ד"ה ודע) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב חלק יב) וְכֵן סְתָם שֵׁם בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ סָעִיף ג' וְכֵן כָּתְבוּ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י"ג וְהַתּוֹסָפוֹת שַׁבָּת (סק"ג) וְהַחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל ג ס"ו), וְדִבְרֵי הַלְּבוּשׁ (ס"א) בָּזֶה צָרִיךְ עִיּוּן: (ג) **דְּאַף דִּלְכְאוֹרָה הַמַּחְבֵּר בְּסָעִיף ב' לֹא כְּבִירָא לֵיהּ כְּהַיְשׁ אוֹמְרִים שֶׁם וּכְבִירָא לֵיהּ דְּמַחְמִרִינַן אֲפִלּוּ אִם הַמְּלָאכָה אֵינָהּ מְסֻרְסֶמֶת, הַיְינוּ דַּוְקָא בְּמַחְבֵּר וּמְשׁוּם לֹא פְּלוּג, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּצִנְעָנוּ דְּאִיהֲרִינַן בְּתִלּוּשׁ:**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמד

(ח) בַּמְּדִינָה אוֹ בְּתוֹךְ (ט) הַתְּחוּם, אָסוּר לוֹ (י) לְהַנִּיחָהּ לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, מִפְּנֵי הָרוֹאִים שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים שֶׁפְּסָק. הַגָּהּ: וַאֲפִלּוּ (יא) אִם דָּר בֵּין הַגּוֹיִם, יֵשׁ לָחוּשׁ לָאוֹרְחִים הַבָּאִים שָׁם אוֹ (ה) [ה] לִבְנֵי בֵּיתוֹ שֶׁיַּחְשְׁדוּ אוֹתוֹ (בית יוסף (ד"ה וכן כתב הרמב"ם) בשם תשובת אשכנזים (שו"ת מהר"ם רוטנבורג ד"פ סי' מכ)). וְאִם הָיְתָה הַמְּלָאכָה חוּץ לַתְּחוּם, (יב) וְגַם אֵין עִיר אַחֶרֶת בְּתוֹךְ תְּחוּמוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁעוֹשִׂים בּוֹ מְלָאכָה, (יג) מֻתָּר. (וְגוֹי שֶׁהִכְנִיס צֹאן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְדִיר שָׁדָהוּ עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תקל"ז

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הוּא בְּקִבְלָנוּת וּבִכְרָט בְּפוּי הַגְּגִים, וְלָכֵן אֵין בָּזֶה חֲשָׁדָא מִבְּנֵי הָעִיר רַק מֵאוֹרְחִים, וְאֵינָהוּ לֹא יָדְעִי כְּלָל אִם הוּא מְלָאכָת יִשְׂרָאֵל, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִתִּיר כִּי אִם בְּחֹל הַמּוֹעֵד בְּצָרוּף שֶׁהוּא שָׁעַת הַדְּחַק כַּמְּבֹאָר, וְגַם כָּתַב שֶׁלֹּא יַעֲמִיד שָׁם מְשֻׁגִּיחַ יְהוּדִי עַל הַבַּעֲלֵי מְלָאכָה, וְאִם אִי אֶפְשָׁר בְּלִי זֶה יִקַּח עָנִי שֶׁאֵין לוֹ מָה יֹאכַל בְּמוֹעֵד עַיֵּן שָׁם: [ה] לִבְנֵי בֵּיתוֹ. עַיֵּן בְּאֹר הַיטֵב, וְעַיֵּן בְּשוּ"ת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כָּתַב יָד (ח"י ס' ב) קָהָל אֶחָד נָדַב לָהֶם לִבְנוֹת בֵּית הַקְּנֶסֶת וְשָׂרַם הֶחֱלִם לִבְנוֹת קְנֵי קַרְקַע לְזֹאת מִמְּזָה עָפָר וְטִיט לִלְבֹּן לִבֵּנִים וְשָׂכְרוּ אֵינוֹ יְהוּדִי אֶחָד שֶׁיַּעֲשֶׂה הַלְּבֵנִים וְיִצְרָפָם וְנוֹתְנִים לוֹ סָךְ קָצוּב מִכָּל אֶלֶף לְבֵנִים, וְכָתַב דְּאֵין לְהַתִּיר מֵחֲמַת שֶׁמְּקַצֵּת דְּרָכָם בְּקִבְלָנוּת, אֶלָּא דְּוַקָּא אִם הָרִב דְּרָכָם לַעֲשׂוֹת בְּקִבְלָנוּת, וְכָתַב שֵׁשׁ מָקוֹם לְצַדֵּד לְפִי שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר דְּהָא דְּאָסוּר מְלָאכָת מַחֲבָּר אַף שֶׁהִיא מִחוּץ לָעִיר דַּוְקָא כְּשֶׁהַתְחִיל הַיִּשְׂרְאֵל הַבִּנְיָן בְּבֵיתוֹ שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי אוּלַי יִרְאוּהוּ כוּ', מַה שֶּׁאֵין כֵּן

בַּאֵר הֵיטֵב

שְׁלָקָחָהּ בַּאֲרִיסוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רמ"ג (ס"א), יֵשׁ לוֹמַר דְּשַׁאנִי הָתָם כְּשֶׁיִּתְקָרֵב יוֹדֵעַ לָהֶם הָאֱמֶת שֶׁקִּבְּלוּ בַּאֲרִיסוּת, אֲבָל הָכָא שֶׁיִּרְאוּ בְּעֵת הַקָּצִיר שֶׁאֵין הָאֵינוֹ יְהוּדִי נוֹטֵל בְּרָוַח יֵדָעוּ דְּלָאו אֲרִיס הוּא וְיַחְשְׁדוּהוּ שֶׁשָּׁכִיר יוֹם הוּא: (ה) לִבְנֵי בֵּיתוֹ. עַיֵּן סִימָן רמ"ג סָעִיף קָטָן ג' שֶׁפּוֹתֵר זֶה, וְיֵשׁ לְהַחְמִיר כִּי הַדִּקְדּוּק. ט"ז (סק"ג). וּמִגֵּן אַבְרָהָם (סק"י) מְיַשֵּׁב עַיֵּן שָׁם. פֹּה בְּעֵינֵינוּ נוֹהֲגִין הַתֵּר לִשְׁכֹּר אֵינוֹ יְהוּדִי בְּקִבְלָנוּת לְקַח הַזָּבָל

בְּאוּר הֲלָכָה

בְּסוֹפוֹ (סי' כג), רַבֵּנוּ תָּם ז"ל (ספר הישר חלק התשובות סי' ו) הִתִּיר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׂכַר אוּמָּנָא לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת בְּקִבְלָנוּת וְכוּ'. וְעַל זֶה הִשִּׂיג הָרַא"ש וְאָמַר דְּמֵהָהֵ דְּשָׁמְעִינַן דְּאָמַר אֲרִיסוּתֵיהּ קָעֲבִיד בְּשָׂדֶה אֵין רְאָיָה לְקִבְלָנוּת בָּתִּים, לְפִי שֶׁאֵין רְגִילוּת בְּשָׂדֶה אֶלָּא אֲרִיסוּת וְחַכְירוּת, אֲבָל רֹב בְּנִין בָּתִּים עַל יְדֵי שָׂכִיר יוֹם, הִלְכָּךְ הָרוֹאֶה אוֹמֵר שָׂכִירֵי יוֹם נִינְהוּ עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמִשְּׁמַע מִזֶּה דְּאִם רֹב הָעִיר דַּרְכָּן בְּקִבְלָנוּת אֲפִלּוּ בְּבָתִּים אֵין לְהַחְמִיר. וְיֵדְעִי שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת (ע"ז כא: ד"ה אריסא) שֶׁהִעְתִּיק הַשּׁ"ז (סק"ב) בְּדִבְרֵיהֶם הֵם דִּבְרֵי ר"י שֶׁהִשִּׂיג עַל רַבֵּנוּ תָּם, וְכֵן דִּבְרֵי הָרַא"ש זֶה הוּא גַּם כֵּן דִּבְרֵי ר"י כְּמוֹ שֶׁרָמְזוּ עֲלֵיהֶם הָרַא"ש בְּפֶרֶק ב' דְּמוֹעֵד קָטָן סִימָן (ל"ד) [ו'] עַיֵּן שָׁם]. וְהִנֵּה בְּתוֹסְפוֹת יְשָׁנִים בְּשַׁבָּת י"ח עַמּוּד א' (ד"ה אין נותנין) מוּכָח גַּם כֵּן בְּהַשּׁ"ז דַּאֲפִלּוּ רְגִילוּת בְּקִבְלַת גַּם כֵּן אָסוּר בְּיַיִן דְּרְגִילוּת גַּם כֵּן בְּשָׂכִירֵי יוֹם. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ב) שֶׁכָּתַב דְּלְטַעַם הָר"ן (ו: ד"ה ומהא) דְּאִסְרִינַן אֲפִלּוּ בְּקִבְלַת דְּשָׂדֶה מְשׁוּם דְּמִיחֲזֵי לְאִינְשֵׁי כְּשָׂכִיר יוֹם, הָיִינוּ אֲפִלּוּ יָדְעוּ שֶׁקִּבְּלָן הוּא לְדִידֵהּ אֵין חִלּוּק כָּל שֶׁאֵין הָאֵינוֹ יְהוּדִי נוֹטֵל בָּרָוַח וְיָבוֹאוּ לְהַחְזִיר אַף שְׂכִירֵי יוֹם מִמֶּשׁ, לְפִי זֶה אֲפִלּוּ נִתְפָּרְסַם וּמִנְהָג הַמָּקוֹם לִשְׂכֹּר רַק בְּקִבְלַת גַּם כֵּן אָסוּר [וְחַמִּיר יוֹתֵר לִשְׁיטָתוֹ מִלִּשְׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת הַנַּ"ל], אֲבָל לְטַעַם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁכָּתַב אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁקָּצַץ וְאוֹמֵר שֶׁקִּבְּלוֹנִי שָׂכָר הָאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, מִשְּׁמַע דְּהֵיכָא שֶׁנִּתְפָּרְסַם שֶׁזֶּה הָאִישׁ שָׂכַר בְּקִבְלָנוּת, אוֹ שֶׁמִּנְהָג אוֹתוֹ הַמָּקוֹם לִשְׂכֹּר הַפּוֹעֲלִים בְּקִבְלָנוּת, שָׁרֵי, וְהוּא מְצֻדָּד שָׁם לְהַקֵּל בָּזֶה. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לַעַיֵּן הַרְבֵּה בָּזֶה, דִּשְׁיטַת הָר"ן הַנַּ"ל לְאו יְחִידָאָה הוּא בָּזֶה דְּיֵשׁ עוֹד הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּסָכְּרִינְהוּ לְהוּ כְּוָתֵיהּ לְדִינָא, וְהוּא הָר"מ בְּתוֹסְפוֹת עֲבוֹדָה זָרָה כ"א עַמּוּד ב' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אֲרִיסָא בְּסוֹף הַדִּבּוּר, עַיֵּן שֶׁם שֶׁדִּעְתּוֹ דְּעִקַּר הַטַּעַם דְּמִקְּלָגִינַן בֵּין אֲרִיסוּת לִקְבָלַת לֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת מִתְּחִלָּה בְּשֵׁם ר"י מְשׁוּם דִּבְבֵינַיִן בַּיִת רְגִילוּת לִשְׂכֹּר מִדֵּי יוֹם בְּיוֹם וְכוּ', אֶלָּא מְשׁוּם שֶׁאֲרִיסוּת יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּגוּף הַפֵּרוֹת וְדָמֵי לְשֻׁתָּף מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּקְבַלַת שְׁנוֹטֵל מְעוֹת בִּשְׂכָרוֹ, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דַּעַל כֵּן הוּא כְּשֵׁכִירוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּלְפִי זֶה בְּנִדְאֵי אֲפִלּוּ הֵיכָא שֶׁהוּא מִפְּרָסָם שֶׁהוּא בְּקִבְלַת גַּם כֵּן אָסוּר. וְכֵן בְּמָאוֹר פֶּרֶק ב' דְּמוֹעֵד קָטָן (ה:) וּבְהַגָּהוֹת סְמַ"ק (מצוה רסב הגה"ה ב) וְהוּבָא גַּם כֵּן בְּכָל בּוֹ (סי' לא) וְגַם בְּהַגָּהוֹת אֲשֵׁרִ"י פֶּרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (סי' לט) וּבְסֶפֶר הַתְּרוּמָה אוֹת קמ"ה [דְּשָׁם כָּתַב דַּעַת עַצְמוֹ וּבְאוֹת רכ"א הָעְתִּיק דִּבְרֵי ר"י] מִשְּׁמַע מִצַּלֵּם דְּהָעִקָּר תָּלוּי אִם יֵשׁ לוֹ לְאֵינוֹ יְהוּדִי חֵלֶק בְּגוּף הַדָּבָר, וּלְפִי זֶה אִם יִהְיֶה הַדֶּרֶךְ בְּעִיר רַק בִּקְבַלַת בְּלֹבַד גַּם כֵּן אָסוּר כְּשִׁיטַת הָר"ן הַנַּ"ל [וְלִדִידְהוּ נִיחָא מַה דְּסָתַם הַגְּמָרָא בְּפֶרֶק ב' דְּמוֹעֵד קָטָן (יב.) וְאָמַר מְקַבְּלֵי קִבְלַת בְּתוֹךְ הַתְּחוּם אָסוּר וְלֹא חֵלֶק בַּדָּבָר]. אָכֵן מִלְּשׁוֹן הַרַמְבַּ"ם (פ"ו הי"ג) שֶׁהוּבָא בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁכָּתַב הַטַּעַם שֶׁהָרוֹאֶה אֶת הָאֵינוֹ יְהוּדִי וְכוּ' אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁקָּצַץ וְאוֹמֵר וְכוּ', מִשְּׁמַע דְּאַם מְנַהֵג רֹב הָעִיר בְּקִבְלָנוּת יֵשׁ לְהַתִּיר אֲפִלּוּ בְּבָתִּים, וְכֵמוֹ שֶׁהוֹכַחְתִּי לְעֵיל בְּרֵישׁ סִימָן רמ"ג בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה שכן דרך) מִן הָרַמְבַּ"ם גּוּפָא דְּבָעִינַן רוֹבָא לְהַתִּירָא עַיֵּן שָׁם, וְכֵן בְּתוֹרַת הָאָדָם לְהָרַמְבַּ"ן (שער האבל ענין האבלות) שָׁכַתַב גַּם כֵּן הַטַּעַם דְּשָׁמָא יֹאמְרוּ שְׂכִירֵי יוֹם נִינְהוּ, מִשְּׁמַע גַּם כֵּן מִדְּאֵ"ש פֶּרֶק קַמָּא דַּעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִצְרִיכוּ דִּבְרֵיהֶם לִמְעֵלָה וּמֵרִיטְבָ"א שָׁם (כא: ד"ה הרי אמרו) דְּהָאי עִנְיָנָא דְּאִם דֶּרֶךְ הָעִיר הוּא בְּקִבְלָנוּת יֵשׁ לְהַקֵּל אֲפִלּוּ בְּבָתִּים. וּמָצָאתִי בְּנוּדַע בִּיהוּדָה (מהדו"ק) חֵלֶק א' סִימָן י"ב שֶׁהָעִיד גַּם כֵּן דְּאִם דֶּרֶךְ הָעִיר הוּא בְּקִבְלָנוּת יֵשׁ סְבָרָא לְהַקֵּל אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם דְּתוֹ לֹא אָתֵי לְמִיחְשְׁדוּהּ בְּשָׂכִירֵי יוֹם [וְלִפְלָא שֶׁלֹּא זָכַר כָּל הָנֵי שִׁיטָא רַבְּוָותָא הַנַּ"ל דְּמִשְּׁמַע דְּסָכְּרִינְהוּ לְהוּ דְּכָל גַּוְונֵי אִסּוּר וְכַנַּ"ל], וּמִכָּל מָקוֹם מִסְּתָם שָׁם דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בָּזֶה דְּשָׁמָא יָבֹאוּ אוֹרְחִים שֶׁאֵינָם מַאֲנְשֵׁי עִיר הַזֶּה שֶׁהֵם אֵינָם יוֹדְעִים מֵהַמְּנְהָג וְיָבֹאוּ לְחַשְּׁדוֹ שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי שְׂכִירֵי יוֹם אֶצְלוֹ, אִם לֹא שֶׁעּוֹמֵד הַבַּיִת בְּרַחוּב הָאֵינָם יְהוּדִים וְדַאי יֵשׁ לְהַקֵּל בְּשַׁעַת הַדְּחַק מִשּׁוּם דְּהָאוֹרְחִים לֹא יֵדְעוּ כְּלָל עוֹשֶׂה בּוֹ בְּשַׁבָּת, דְּהוּא מִתַּקֵּן הֶחָצֵר בָּזֶה וְהוּא בְּכְלָל מְלָאכָת מַחֲבָּר.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

סִימָן רמ"ג סָעִיף א', מִכָּל מָקוֹם אָסוּר, (ד) דְּשָׁאנִי הָתָם דִּכְשֶׁיִּתְקָרֵב יִוָּדַע הַדָּבָר יִמָּצֵא שֶׁכֵּן הוּא שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי חוֹלֵק בְּפֵרוֹת, אֲבָל הָכָא שֶׁיִּרְאוּ בְּעֵת הַקָּצִיר שֶׁאֵין הָאֵינוֹ יְהוּדִי נוֹטֵל בָּרָוַח יֵדְעוּ לְמַפְרֵעַ דְּלָאו אֲרִיס הָיָה, (ה) וַיַּחְשְׁדוּהוּ שֶׁשָּׂכִיר יוֹם הָיָה דְּשִׁכִּיחַ לִשְׂכֹּר פּוֹעֲלִים לַיָּמִים לִמְלָאכָה. וַאֲפִלּוּ אִם מִנְהַג הָעִיר לִשְׂכֹּר בְּקִבְלָת, דַּעַת הַשּׁ"ז (סק"ב) לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לְהָאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת בַּשַּׁבָּת בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וְכָל שֶׁכֵּן בִּבְנִין בַּיִת, דַּאֲפִלּוּ יַחְשְׁדוּהוּ בְּשָׂכִיר יוֹם שֶׁגַּם זֶה הוּא רְגִילוּת. (ו) וְיֵשׁ שֶׁמְּקִלִּין בָּזֶה כְּשֶׁמִּנְהָג כָּל הָעִיר הוּא בְּקִבְלַת [וְקִבְלַת הוּא דַּוְקָא כְּשֶׁכָּל הַמְּלָאכָה הוּא בְּקִבְלַת, לְאַפּוּקֵי אִם רַק הָאַדְרִיכָל לְבַדּוֹ הוּא קִבְּלָן וּשְׁאָר הַמְסַיְּעִים דַּרְךְ לִשְׂכֹּר לְפָעָמִים לְיוֹם, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא שָׂכָר הַכֹּל בְּקִבְלָנוּת גַּם כֵּן אָסוּר]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה או) שֶׁבֵּאֲרְנוּ דִּכְשֶׁדָּה יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דִּבְרֵיהֶם בְּמָקוֹם הֶפְסֵד, א] אֲבָל בְּבַיִת צָרִיךְ עִיּוּן אִם יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה דְּהוּא נָגֶד דַּעַת כַּמָּה פּוֹסְקִים, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ג) בְּשֵׁם נוֹדָע בִּיהוּדָה סִימָן י"ב: (ח) בְּמְדִינָה. הַיְינוּ בְּתוֹךְ הָעִיר, שֶׁקְּרוֹי מְדִינָה לְפָעָמִים: (ט) הַתְּחוּם. שְׁרֹגִילִין אַנְשֵׁי הָעִיר לְפָעָמִים לֵילֵךְ לְשָׁם: (י) לְהַנִּיחָהּ. אִיתָא בְּסֵפֶר חֲסִידִים סִימָן שמ"ח מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁשָּׂכַר אֵינוֹ יְהוּדִי לִבְנוֹת בֵּיתוֹ בְּקִבְלָנוּת וְהָיָה הָאֵינוֹ יְהוּדִי בּוֹנֶה בְּשַׁבָּת, וְהָיוּ מִתְרַעֲמִים עָלָיו וְלֹא חָשַׁשׁ לָכָךְ, וְלֹא הָיוּ יָמִים מוּעָטִים שֶׁלֹּא נִשְׂאַר הַקַּרְקַע לֹא לוֹ וְלֹא לְזַרְעוֹ: (יא) אִם דָּר וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהוּא דָּר (ו) מְחוּץ לְתְחוּם הָעִיר וְגַם אֵין עִיר אַחֶרֶת בְּתוֹךְ תְּחוּמוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, (ח) דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לְאוֹרְחִים דְּמִיקַּלְעֵי לְגַבֵּיהּ וַיַּחְשְׁדוּהוּ, וּמַה דְּמִקִּילִין לְקַמָּן מִבְּחוּץ לַתְּחוּם הַיְינוּ כְּשֶׁרַק הַמְּלָאכָה הִיא שָׁם אֲבָל הוּא בְּצַעְמוֹ דָּר בָּעִיר: (יב) וְגַם אֵין עִיר אַחֶרֶת. וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁדָּר שָׁם (ט) אֵיזֶה יְהוּדִי בְּתוֹךְ הַתְּחוּם שֶׁל מְלָאכָה גַּם כֵּן אָסוּר, וְיֵצֵא לְהָאֵינוֹ יְהוּדִי קֹדֶם שַׁבָּת שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת: (יג) מֻתָּר. דְּתוֹ לֵיכָּא מְשׁוּם מַרְאִית הָעַיִן, וְאֵינוֹ יְהוּדִי כִּי קָטָרַח בְּדִידֵיהּ קָטָרַח. וְהָנֵּה מִתּוֹךְ מָה שֶׁנִּתְבָּאֵר בָּזֶה הַסָּעִיף מוּכָח (י) דְּאָסוּר לִשְׂכֹּר אֵינוֹ יְהוּדִי בְּקִבְלָנוּת לְפָנוֹת זְבָלוֹ מֵחָצֵר וְהוּא עוֹשֶׂה בּוֹ בְּשַׁבָּת, דְּהוּא מְתַקֵּן הֶחָצֵר בָּזֶה וְהוּא בְּכְלָל מְלָאכָת מַחֲבָּר.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) ר"ן (ע"ז ו: ד"ה ומהא) וּמַגִּיד מִשְׁנֶה (פ"ו הט"ז): (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): (ו) חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר, וְגַם הַפְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ב) כָּתַב שֶׁנִּרְאֶה לוֹ לְהַקֵּל, אַךְ בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר כָּתַב דַּאֲפִלּוּ בְּקִבְלַת בַּיִת יֵשׁ לְהַקֵּל כְּשֶׁמִּנְהָג כָּל הָעִיר הוּא בְּקִבְלַת, וּבִכְרֵי מְגַדִּים נִזְכָּר בְּקִבְלַת דְּשָׂדֶה, וַאֲפִלּוּ שֶׁגַּם דַּעְתּוֹ כְּרַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר וּמַה שֶּׁנִּזְכָּר שָׂדֶה לְאו בְּדַוְקָא: (ז) כֵּן אִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (ח"ב כלל ג ס"ח): (ח) חַיֵּי אָדָם (כלל ב ס"ח): (ט) וְאַפִלּוּ אִם הַמְּלָאכָה רְחוֹקָה מִדֵּירָתוֹ רַק שֶׁהִיא בְּתוֹךְ תְּחוּמוֹ, דִּדִירָתוֹ נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ חָיָה עִירוֹ שָׁמָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף, וְהוּא מִגִּנַּת הַמָּגֵן אַבְרָהָם מַה שֶּׁכָּתַב בְּסָעִיף קָטָן ב' דְּהַגָּהּ"ה מִירֵי בְּמְלָאכָת מַחֲבָּר וְתוֹךְ הַתְּחוּם: (י) כֵּן אִיתָא בְּגֵרֶשׁ מַחֲשֶׁשׁ דְּאוֹרְחִים אֲחֵרִים: (יא) וּבְרַנְדַאי לֹא גֵּרֶשׁ מַחֲשֶׁשׁ דְּאוֹרְחִים (ח"ב כלל ג ס"ח):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"ח) משמע שסובר שאם נתפרסם הדבר שדרך האיש או בני המקום בקבלנות מותר אף בבנין בית או בכיבוד הרחוב.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah